

03.12.2022 № УОР 16-7923

на № 10-05/24187-22 від 27.11.2022

ДК УКРОБОРОНПРОМ

3202443

Національне агентство з питань запобігання корупції

Щодо висловлення позиції до проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки»

У Державному концерні «Укроборонпром» (далі – Концерн) опрацьовано проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки» (далі – Програма), надісланий листом Національного агентства з питань запобігання корупції від 27.11.2022 № 10-05/24187-22, та у межах компетенції повідомляється наступне.

Концерн надає наступні зауваження та пропозиції до Заходів з виконання Державної антикорупційної програми на 2023–2025 роки (далі – Заходи).

1. Очікуваним стратегічним результатом виконання заходів, передбачених **розділом 2.6.1.2**, визначено забезпечення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу (із включенням відомостей про земельні ділянки до спеціального інформаційного шару в Публічній кадастровій карті).

Відповідно до пункту 2.6.1.2.4 Заходів, показником (індикатором) виконання визначено проведення інвентаризації та реєстрації речових прав на 100% об'єктів нерухомого майна і земельних ділянок господарських товариств, державних і казенних підприємств в оборонно-промисловому комплексі.

Щодо здійснення реєстрації речових прав на нерухоме майно суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу.

Згідно з наказом Концерну від 05.04.2017 №129 «Про проведення інвентаризації державного майна, проведення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно», а також наказу Концерну від 21.12.2020 № 496 «Про здійснення заходів з підготовки до перетворення Державного концерну «Укроборонпром» та державних підприємств – учасників Концерну» керівникам підприємств-учасників Концерну доручено, зокрема, впорядкувати питання права користування будівлями та земельними ділянками та провести реєстрацію речових прав на них.

Необхідні заходи для здійснення державної реєстрації нерухомого майна:

- розробка технічної документації на нерухоме майно;

Національне агентство з питань запобігання корупції
№27031/0/07-22 від 03.12.2022

- корегування площі та назви нерухомого майна у формі 2б(д) згідно із технічним паспортом;
- отримання витягу Фонду державного майна України;
- подача документів на проведення державної реєстрації;
- проведення державної реєстрації.

Концерн вживає заходів із проведення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно, проте під час здійснення державної реєстрації виникають перешкоди у зв'язку з наступними обставинами:

- відсутність у Підприємства обігових коштів для виготовлення технічної документації;
- вимоги державних реєстраторів/нотаріусів щодо додаткових документів, не передбачених Законом України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», що значно ускладнює процес та робить неможливим прогнозування строків реєстрації;
- наявність кримінальних проваджень щодо об'єктів реєстрації;
- наявність зареєстрованих обтяжень речових прав на нерухоме майно.

Зважаючи на викладене, здійснення державної реєстрації речових прав на нерухоме майно в запропонованих показниках (100% об'єктів нерухомого майна) у строки, визначені Заходами, видається неможливим.

Щодо здійснення державної реєстрації речових прав на земельні ділянки суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу.

Відповідно до розпорядження Концерну від 14.09.2022 № 54/Р «Про контроль за станом державної реєстрації земельних ділянок та речових прав на них» (далі – Розпорядження) останнім вживаються заходи щодо забезпечення державної реєстрації земельних ділянок.

Зокрема, підпунктом 1.1 пункту 1 Розпорядження керівників підприємств-учасників Концерну та господарських товариств в оборонно-промисловому комплексі зобов'язано здійснити державну реєстрацію у Державному земельному кадастрі земельних ділянок, які перебувають у власності або користуванні підприємств-учасників Концерну та господарських товариств в оборонно-промисловому комплексі, а також державну реєстрацію відповідних речових прав на них в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно у термін до 31.12.2022.

Підпунктом 1.2 пункту 1 Розпорядження керівників підприємств-учасників Концерну та господарських товариств в оборонно-промисловому комплексі зобов'язано у разі виникнення об'єктивних обставин щодо неможливості забезпечення державної реєстрації протягом 20 календарних днів з дня їх виникнення надати до Концерну обґрунтований лист із детальним викладенням відомостей щодо таких об'єктивних обставин (стосовно кожної земельної ділянки) та відображенням детального покрокового плану-графіка заходів підприємств-учасників Концерну та господарських товариств в оборонно-промисловому комплексі, спрямованих на виконання підпункту 1.1 пункту 1 Розпорядження, із зазначенням строків їх реалізації, загальна тривалість

яких не повинна становити більше одного календарного року, та відповідальних виконавців.

Водночас, на підставі інформації, наданої підприємствами-учасниками Концерну та господарськими товариствами в оборонно-промисловому комплексі, серед об'єктивних обставин, що унеможливають здійснення державної реєстрації речових прав на земельні ділянки в розмірі 100%, є:

- відсутність у підприємств обігових коштів на виготовлення документації із землеустрою;
- наявність судових спорів, предметом розгляду яких є право користування (власності) земельними ділянками;
- знаходження в межах земельних ділянок, які передбачається зареєструвати, інших земельних ділянок або їх частин;
- відсутність своєчасного прийняття розпорядниками земельних ділянок рішень щодо надання дозволу на виготовлення (затвердження) документації із землеустрою (в порядку, передбаченому ст.122 Земельного кодексу України).

Зважаючи на викладені обставини, здійснення державної реєстрації речових прав на земельні ділянки в запропонованих показниках (100% земельних ділянок) у строки, визначені Заходами, є неможливим.

З урахуванням зазначеного, у підпункті 2.6.1.2.4 Заходів Концерном пропонується:

- найменування та зміст заходу викласти у такій редакції: «2.6.1.2.4. Розробка технічної документації, інвентаризація об'єктів нерухомого майна та виготовлення документації із землеустрою, отримання витягів з державного земельного кадастру на земельні ділянки, реєстрація речових прав на 100% таких об'єктів нерухомого майна і земельних ділянок господарських товариств, державних і казенних підприємств в оборонно-промисловому комплексі, окрім тих, щодо яких існують судові спори»;
- показник (індикатор) виконання викласти у такій редакції: «на 100% об'єктів нерухомого майна і земельних ділянок оборонно-промислового комплексу здійснено реєстрацію речових прав, окрім тих, щодо яких існують судові спори»;
- базовий показник викласти у такій редакції: «інвентаризація речових прав на 100% об'єктів нерухомого майна і земельних ділянок, окрім тих, щодо яких існують судові спори, не проведена».

2. Відповідно до **розділу 2.6.1.4** Заходів, очікуваним стратегічним результатом визначено проведення повної інвентаризації та оцінки об'єктів інтелектуальної власності суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу.

Статтею 420 Цивільного кодексу України чітко визначено коло об'єктів права інтелектуальної власності, до яких належать: літературні та художні твори; комп'ютерні програми; компіляції даних (бази даних); виконання; фонограми, відеограми, передачі (програми) організацій мовлення; наукові відкриття; винаходи, корисні моделі, промислові зразки; компонування

напівпровідникових виробів; раціоналізаторські пропозиції; сорти рослин, породи тварин; комерційні (фірмові) найменування, торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення; комерційні таємниці.

Водночас, підпунктом 2.6.1.4.1 Заходів передбачається розробка проекту Розпорядження Кабінету Міністрів України про проведення інвентаризації та оцінки об'єктів інтелектуальної власності суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу, яким визначається завдання провести інвентаризацію та оцінку науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, результатів інтелектуальної діяльності та технологій військового, спеціального і подвійного призначення, конструкторської документації на продукцію військового призначення на господарських товариствах, державних, казенних підприємствах, а також установах і організаціях в оборонно-промисловому комплексі.

Слід зауважити, що:

- науково-дослідні роботи не є об'єктами права інтелектуальної власності в розумінні спеціального законодавства, вони являють собою процес проведення досліджень, у результаті чого потенційно може бути створено об'єкт інтелектуальної власності, а інколи може бути отримано негативний результат;

- результати інтелектуальної діяльності та технології військового, спеціального і подвійного призначення являють собою сукупність систематизованих наукових знань, технічних, організаційних та інших рішень про перелік, строк, порядок та послідовність виконання операцій, процесу виробництва та/або реалізації і зберігання продукції, надання послуг. Об'єкти права інтелектуальної власності можуть бути складовою технології, проте сама технологія не є об'єктом інтелектуальної власності;

- конструкторська документація також не є об'єктом права інтелектуальної власності в розумінні спеціального законодавства. Це матеріальні носії інформації, в яких зафіксовано результати науково-дослідних або дослідно-конструкторських робіт. Фізичне володіння матеріальним носієм інформації не означає володіння майновими правами інтелектуальної власності на нього.

З урахуванням вищезазначеного, з метою усунення некоректного формулювання та правової невизначеності щодо предмета проведення інвентаризації, найменування та зміст заходу, передбаченого підпунктом 2.6.1.4.1 Заходів, слід викласти у наступній редакції:

«2.6.1.4.1. Розробка проекту розпорядження Кабінету Міністрів України про проведення інвентаризації та оцінки об'єктів інтелектуальної власності суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу для Міністерства оборони України, Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості, Міністерства економіки України, Міністерства внутрішніх справ, Міністерства освіти і науки України, Державного космічного агентства України, Державного концерну «Укроборонпром», визначено завдання провести інвентаризацію об'єктів права інтелектуальної власності на господарських товариствах, в державних, казенних підприємствах, а також установах і організаціях в оборонно-промисловому комплексі».

Відповідно до підпункту 2.6.1.4.4 Заходів, показником (індикатором) виконання визначено наступний: 100% об'єктів інтелектуальної власності суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу оцінені.

По-перше, згідно зі статтею 3 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні» (далі – Закон), під оцінкою майна та майнових прав розуміється процес визначення їх вартості на дату оцінки за процедурою, встановленою відповідними нормативно-правовими актами з оцінки майна, і є результатом практичної діяльності суб'єкта оціночної діяльності.

Відповідно до статті 7 Закону, оцінка майна проводиться у випадках, встановлених законодавством України, міжнародними угодами, на підставі договору, а також на вимогу однієї з сторін угоди та за згодою сторін.

Проведення оцінки майна є обов'язковим у випадках:

- створення підприємств (господарських товариств) на базі державного майна або майна, що є у комунальній власності, крім випадків, встановлених законом;
- реорганізації, банкрутства, ліквідації державних, комунальних підприємств та підприємств (господарських товариств) з державною часткою майна (часткою комунального майна), крім випадків, встановлених законом;
- виділення або визначення частки майна у спільному майні, в якому є державна частка (частка комунального майна);
- визначення вартості внесків учасників та засновників господарського товариства, якщо до зазначеного товариства вноситься майно господарських товариств з державною часткою (часткою комунального майна), а також у разі виходу (виключення) учасника або засновника із складу такого товариства;
- приватизації та іншого відчуження у випадках, встановлених законодавством, оренди, обміну, страхування державного майна, майна, що є у комунальній власності, а також повернення цього майна на підставі рішення суду;
- переоцінки основних фондів для цілей бухгалтерського обліку;
- оподаткування майна згідно з законом, крім випадків визначення розміру податку при спадкуванні власності, вартість якої оподатковується за нульовою ставкою;
- визначення збитків або розміру відшкодування у випадках, встановлених законом;
- в інших випадках за рішенням суду або у зв'язку з необхідністю захисту суспільних інтересів.

Оцінка майна проводиться на підставі договору між суб'єктом оціночної діяльності - суб'єктом господарювання та замовником оцінки або на підставі ухвали суду про призначення відповідної експертизи щодо оцінки майна. При цьому, якщо законодавством передбачена обов'язковість проведення незалежної оцінки майна, органи державної влади та органи місцевого самоврядування виступають замовниками проведення такої оцінки майна шляхом укладання договорів з суб'єктами оціночної діяльності - суб'єктами господарювання,

визначеними на конкурсних засадах у порядку, встановленому законодавством (стаття 10 Закону).

Практична діяльність з оцінки майна може здійснюватися виключно суб'єктами оціночної діяльності, тобто виключно зареєстрованими в установленому законодавством порядку фізичними особами - суб'єктами підприємницької діяльності та юридичними особами, у складі яких працює хоча б один оцінювач, та які отримали сертифікат суб'єкта оціночної діяльності відповідно до Закону. При цьому особи, які професійно займаються оцінкою об'єктів права інтелектуальної власності, повинні пройти спеціальне навчання, скласти кваліфікаційний іспит та отримати кваліфікаційне свідоцтво оцінювача.

Таким чином, оцінка об'єктів права інтелектуальної власності – це матеріально витратна процедура, яка має на меті конкретні економічні, облікові та податкові цілі. При цьому, проведення оцінки об'єктів права інтелектуальної власності суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу можливе лише за умови укладення господарського договору між виконавцями Заходів та суб'єктами оціночної діяльності.

По-друге, облік об'єктів права інтелектуальної власності як нематеріальних активів відбувається у відповідності до вимог Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 18.10.1999 № 242, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 02.11.1999 за № 750/4043.

Придбаний або отриманий нематеріальний актив відображається у балансі виключно за умови, що існує імовірність одержання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням, та його вартість може бути достовірно визначена.

Слід розуміти, що велика частина розробок суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу, технологій та об'єктів права інтелектуальної власності, які є частиною зазначених технологій, були створені за часів СРСР, є морально застарілими та безперспективними, отже, на даний момент не відповідають критерію постановки на облік у якості нематеріальних активів.

Витрачання публічних коштів на оцінку таких об'єктів не несе жодного позитивного економічного ефекту в ракурсі інтересів держави та боротьби з проявами корупції.

З огляду на вищезазначене, з метою уникнення витрачання публічних коштів на оцінку безперспективних з точки зору одержання майбутніх економічних вигод об'єктів права інтелектуальної власності, пропонуємо викласти показник (індикатор) виконання за підпунктом 2.6.1.4.4 Заходів у наступній редакції:

«100% об'єктів права інтелектуальної власності суб'єктів господарювання оборонно-промислового комплексу інвентаризовано. 100% об'єктів права інтелектуальної власності, які відповідають критерію віднесення до нематеріальних активів, оцінено».

3. До **розділу 2.6.2.4** Заходів, де очікуваним результатом є «Прозоро сформовано електронний реєстр учасників відбору та виконавців державних контрактів (договорів), а також забезпечено прозоре інформування потенційних постачальників щодо планів закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення», а Концерн визначено співвиконавцем цього заходу – пропозиції, зауваження відсутні (у межах компетенції).

4. Відповідно до **розділу 2.6.2.1** Заходів, очікуваним стратегічним результатом визначено «Процедури закупівель товарів, робіт і послуг оборонного призначення є конкурентними і передбачають застосування з певними застереженнями електронної системи закупівель; закрита процедура закупівель застосовується як виняток, а законодавчо визначена процедура закупівлі у єдиного виконавця має детальне врегулювання на рівні підзаконних актів, у тому числі – щодо формування вартості та рівня прибутку».

Для врегулювання питання ціноутворення для закупівель, які здійснюються за неконкурентною процедурою, пропонуємо до розділу 2.6.2.1 Заходів включити наступні заходи:

- розроблення проекту постанови Кабінету Міністрів України, якою врегулювати питання щодо допустимості та недопустимості відшкодування витрат (формування повної собівартості) на продукцію оборонного призначення у відповідності до принципів і процедур країн НАТО (січень-квітень 2023 року);
- розроблення проекту постанови Кабінету Міністрів України, якою врегулювати питання ціноутворення та рівня прибутку на продукцію оборонного призначення у відповідності до принципів і процедур країн НАТО (січень-квітень 2023 року);
- проведення громадського обговорення зазначених вище проектів та забезпечення їх доопрацювання (у разі потреби, травень 2023 року);
- погодження зазначених вище проектів із заінтересованими органами, проведення правової експертизи, подання до Уряду України та супровід в Уряді (травень-червень 2023 року);
- розроблення вимог до системи обліку та контролю витрат в розрізі контрактів для виробників продукції оборонного призначення, яка буде сертифікована незалежним аудитором у відповідності до принципів та процедур НАТО.

Виконавцями пропонується призначити Міноборони, Мінекономіки та ДК «Укроборонпром» у терміни, зазначені вище (з січня по червень 2023 року).

Переліки допустимих та недопустимих витрат для цілей включення виконавцями державних контрактів у сфері оборони, які укладаються за неконкурентною процедурою, регулюються постановою Кабінету Міністрів України від 17.03.2021 № 309 «Про затвердження Порядку формування та коригування очікуваної вартості товарів, робіт і послуг оборонного призначення, закупівля яких здійснюється за неконкурентною процедурою» (далі – постанова КМУ № 309), прийнятою на виконання Закону України «Про оборонні

закупівлі»¹. При цьому, зазначена Постанова за змістом не відповідає стандартам НАТО та не враховує обов'язковість застосування міжнародних стандартів фінансової звітності (далі – МСФЗ) усіма без винятку підприємствами, що становлять суспільний інтерес (до яких, наприклад, належать найбільші підприємства Концерну), та обов'язок таких підприємств вести бухгалтерський облік відповідно до облікової політики за МСФЗ (відповідно до статті 12¹ Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»). Натомість, постанова КМУ № 309 фактично підміняє собою облікові політики підприємств, що призводить до неможливості для підприємств отримати відшкодування певних об'єктивно необхідних витрат у складі собівартості, і до зменшення прибутковості виконавців, яка жорстко регулюється п. 49 постанови Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 363 «Питання оборонних закупівель» прибуток у складі ціни (1% на придбання комплектувальних виробів (напівфабрикатів), спецобладнання (специстаткування), робіт (послуг) в інших суб'єктів господарювання та 30% решти витрат). У результаті, виконавці державних контрактів у сфері оборони працюють з мінімальною прибутковістю, яка не компенсує наявних ризиків (у тому числі ризику надзвичайно високих штрафних санкцій за недотримання умов договорів), без жодної можливості здійснювати інвестування, а в окремих випадках у результаті виконання контрактів зазнають збитків.

Нормативна база у цій частині має бути приведена у відповідність до стандартів та найкращих практик держав-членів НАТО як у частині принципів допустимості / недопустимості / допустимості «за умови» витрат виконавця, так і у частині норм належної прибутковості виконавців контрактів у сфері оборони, що укладаються за неконкурентними процедурами.

**Перший заступник
Генерального директора**

Юрій ПАЩЕНКО

Ситник Лілія
(044 489 38 66)

---

¹ На період дії правового режиму воєнного стану замість постанови КМУ № 309 застосовується постанова Кабінету Міністрів України від 20.03.2022 № 335 (зі змінами), яка, зокрема, встановлює, що відмова від відшкодування витрат виконавця у складі ціни товарів (робіт, послуг), обґрунтованих технічною, технологічною документацією та обліковою політикою виконавця, не допускається.